

ДОНЧО ЦОНЧЕВ ШАЛЧЕТО

chitanka.info

Ловната група, в която попаднах, беше съставена от четирима писатели. Изтъкнати, видни и — както бях чувал из кафенето — майстори на перото и пушката. Цяла чест беше за мене — хлапака — да участвам в такава тайфа, макар и (то се знае) в ролята на „резервно колело“, както се изрази някой от тях още по пътя и се засмя неочаквано силно (само той) на находчивата фраза.

Заслугата за нашето удобно придвижване от омразния град до дивите ловни полета край село Лесново всички дължахме на бай Тодор, чийто нов вартбург пърпореше сигурно, без никак да заглуши споменно-футуристичните групови монолози. Монолози, казах, в които всяка секунда нещо изскачаше от трънака, литваше или хукваше презглава, но скоро се просваше като парцал, достигнато от изстрела — блян на творчески вдъхновения разказвател.

Аз нямах чак толкова мемоари от това спортно, своеобразно, праисторическо изкуство, пълно с жива поезия, кръв и лъжи, пък и да имах, къде можех да се допипам до думата сред четиримата титулувани лъва. Нещата допираха до мен само на три пъти, когато ставаше дума за друго.

— Ама работи като часовник а, Доне? — вдигна към мен тежки вежди бай Тодор (през ретровизора; и това е общуване, мисля), излегнат удобно на стола, опънал ръце до волана почти като Емерсон Фитипалди.

Това беше първия път. Казах, че автомобилът работи като часовник.

Втория път Дико предложи аз малко да шофирам.

— Да бе, разбира се — каза бай Тодор, — ти нали си там шампион по ралитата, това е наистина идея. Да кажеш: така, бива ли я колата.

И продължи.

Третия път Йордан неочаквано каза:

— Бай Тодоре, ха дай му сега той да шофира, може, нали?

— Да бе — каза бай Тодор и се сменихме.

Аз карах лошо, разбира се — и четиримата бяха ме зяпнали мълчаливи. Спуках гума, спряхме да я направим и сега вече бях истински център на инцидента.

— Пирон — викам. Издърпах го с клещите от гумата и го показах.

— Интересна история — каза бай Тодор. — Аз толкова километри съм минал, обаче такава неща досега...

— Километрите нямат значение — каза Ивайло. — Когато има да се случи, случва се.

Бай Тодор, който някак си се почувства прекъснат, повтори по-силно:

— Аз значи съм минал трийсет хиляди километра и досега гума не съм пукал! Не знам... Вярно, че то, километрите, нямат значение, ама...

— Кой ти каза, че километрите нямат значение? — сопна се Ивайло. — Как така километрите нямат значение? С километрите гумите се изтъркват и то е много ясно, че едно пиронче да има на пътя...

— Хайде! — отсече Дико и ни подкани с много енергично движение. — Гумата е готова, няма защо да се бавим. Хайде!

Седнахме и продължихме. След малко отбих по черния път и спрях под един дълъг ред от тополи. Сглобихме пушките и поехме. Йордан предложи да вървим заедно, на верига, и всички да спазваме строго реда. Така и направихме. След десет крачки той се шибна в един слънчоглед и до обед никой не можа да го види.

Ивайло също се отдели, изпъшка до едно ябълково дърво, окачи пушката си и си свали специалното за летен лов кепенце. Така можехме да виждаме неговата глава от много далеч.

— Какво става! — шепнешком го попита Дико, като се сниши. Той беше видял как Ивайло си съсредоточава в една точка очите.

— Гледай! — прошепна самият Ивайло и му показа с ръка.

Дико се сниши още повече и стисна пушката здраво.

— Нищо интересно не виждам! — прошепна след малко той.

— Ако наистина от това положение нищо интересно не виждаш — каза Ивайло загрижен, — трябва да идеш да се прегледаш. На очень специалист. И няма нужда да стреляме, те се достигат с ръка.

Той вече хрупаше една голяма ябълка. Откъсна друга и я даде на Дико, който въздъхна и го изруга.

— Не са хубави тия работи — каза Дико, след като изяде ябълката.

— Кои?

— Не може така всеки да бере ябълките на стопанството.

— Ти нали не сиbral, какво се тревожиш. Даже и не можа да ги видиш.

— Ама ти бра.

— Първо, аз не съм всеки — каза Ивайло и си нарами пушката отново. — И, второ, сега яж, ако искаш, от тия.

Той ритна няколко от стотиците нападали ябълки и нанякъде тръгна.

Йордан гръмна откъм слънчогледа тъкмо когато с бай Тодор палехме по цигара.

— Внимавай! — извика ми той. — Йордан ги намери в слънчогледа и сега ще ги прати на нас!

Още произнасяше „нас“, когато една гургулица наистина кривна в небето. Пуснах цигарата в люцерната, вдигнах пушката и стрелях. Гургулицата си замина. Може би щях да повторя, но оглушителен вик ме срази. Погледнах към бай Тодор, който беше зад мен — него го нямаше никакъв. Тъкмо щеше да ми призлее от невероятното му изчезване, когато нещо изшумоля в люцерната до краката ми. Нямах време да се изплаша, защото познах веднага гърба на хубавото му яке, както красивата шапка, шалчето и гамашите.

— Бай Тодоре, какво стана?

— Стана! — изрева той и се надигна. — Ей такава! Изгорих се на цигарата ти! Как можеш да си хвърляш цигарата, където ти падне?

Исках да му кажа, че по къра пепелници все още няма, и го питам защо изобщо се е озовал там, но той не ми даде възможност.

— Нали така ще запалиш тук орталъка!

Люцерната беше мокра като сьонгер, исках да кажа това, но възрастта, титлите и най-вече ловните му подвизи, които сам той ни разказа, ме накараха да си мълча.

— Все пак... ти как така... изведнъж там... В нещо се спъна или...

— Как така! — викаше бай Тодор. — А ти как така стреляш на два метра от ухото ми?! А?!

— Ама аз... Ти нали беше отзад... Тя беше нагоре и...

— Няма нагоре-надолу! Не може ти тъй да ми стреляш на два метра от ухото! Аз не знам — той си пипна полека ухото — дали не ми спуска тъпанчето... Може и тъпанчето да си ми спукал, да!

— Бай Тодоре, извинявай много, ама понеже ти беше зад мене...

— Остави ти сега извиненията... Спукай ми тъпанчето, пък после се извинявай до утре! И аз те мислех за ловджия. Уж опитен, уж не знам си какво!

Запалих друга цигара, запали и той. Йордан гръмна още веднъж.

— Те са там, в слънчогледа — каза бай Тодор. — Она хитрец ги намери, ами давай да отиваме и ние. И ще внимаващ, моля ти се, няма така да ми стреляш на два метра от ухото!

— Добре, няма.

— Въобще... наоколо...

— Да, ясно, бай Тодоре, бъди спокоен!

Влязохме в слънчогледа, той се оказа само една ивица, от която навътре се стелеше безкраен блок царевица. Повървахме така — нищо.

— Тук е задушно и ги няма — каза бай Тодор. — Няма никакъв смисъл — хич и недей се надява. Ами я хайде да излезем пак към тополите, та хем ще прелитат над нас, хем има хубава сянка.

Тръгнахме към тополите. Сега гръмна Ивайло. Опънахме шии и можахме да видим как той се наведе, взе нещо пернато и го окачи на кръста.

— Тоя май взе, че удари, а? — каза бай Тодор с лице, каквото съм виждал по опашки, когато сладкият дефицит току се е свършил.

— Май че удари — викам. — Е, значи тръгна де. Вече го открихме.

Ивайло се приближи бавно, Дико също изтича насам любопитен.

— Браво, Ивайле — викам. — Само че...

— Какво? — стрелна ме той с вечно присвитите си очи. — Искаш да кажеш, че е гугутка, така ли? Какво като е гугутка? Важно е изстрелът, бате, изстрелът! Видя ли какъв изстрел?

— Много хубав изстрел — потвърди Дико авторитетно. — Бам, и готово.

— Я да я махаш от кръста си, Ивайло — засмя се радостно бай Тодор. — Като си ударил питомна гугутка, поне я скрий в торбата. Доне, ти стреляш ли на такова нещо въобще?

— Не — викам. — Никога не съм стрелял. Едно време ги биехме с прашките из махалата.

Ивайло махна пренебрежително и седна да изпуши една цигара на сянка. И Дико седна до него, да изяде една ябълка. В това време

Йордан гръмна още веднъж. Бай Тодор ми смигна и двамата тръгнахме отново към блока.

— Там са! — каза ми той поверително, като останахме двамата. — Казах ти още напред, оня хитрец ги намери. Остави ги тия лаици да трепят питомните гугутки, а ела ние с теб да свършим работата. То това ще е ловът с тая група — каквото направим двамата с тебе.

— Не знам — викам. — Оня там бая време гърми, знам ли.

— Кой?

— Данчо.

— Абе той нека да си гърми до довечера. Да не мислиш, че нещо е ударил?

— Знам ли го. То, както се случи.

— Ами! Гърмял бил... Нека да си гърми, колкото иска. Аз тъй съм гърмял колко пъти, пък...

Две гургулици изпляскаха близо, трета се стрелна пред нас. Бай Тодор я забеляза навреме, стреля и я улучи. Тя падна. Казах му: „Браво“.

— А? — блеснаха зъбите му насреща ми. — Мисля, че ти видя, нали...

— Няма какво. Това вече е работа.

Тръгнахме да я вземем. Царевичката не беше копана, гъста трева се плетеше в краката ни.

— Стоп! — с плътен глас нареди бай Тодор. — Ти къде се запъти?

— Ами да я търсим. Тя падна ей там, аз горе-долу запомних.

— Е, как така тръгваш, та и аз се поведох по тебе.

Погледнах го глупаво — не знаех какво ми говори.

— Значи ти така тръгваш да търсиш животното, а? Стреляш, то пада и ти тръгваш да го търсиш в тая гъста и безкрайна царевичка.

— А как?

— Аааа!... Мойто момче, аз бях чувал за тебе хубави работи, ама сега разбирам, че тоя занаят още... Имаш още да учиш, братле. То не е... разбира се, престъпление; човек, нали знаеш, учи се, докато е жив.

Той ме хвана за лакътя и ме върна назад — до мястото, откъдето бе стрелял.

— Тука ли бях аз, когато я ударих?

— Да. Точно тук.

— Когато я ударих, нали точно тук бях стъпил? Ето така!

— Да, точно така беше стъпил, когато я удари.

Бай Тодор си свали италианското шалче — гордост на целия му чудесен екип, — завърза го на царевичния кочан до него и вдигна пръст:

— Разбра ли сега?

— Не.

Той се заля от радостен смях.

— Абе, Доне, абе, мойто момче! Нали това досега ти обяснявам! Ще отидеш да я търсиш — тук в тревата, там в тревата, и след две минути ще се объркаш. Няма да знаеш откъде си тръгнал! Изчезва всякакъв ориентир! И ти си напълно безпомощен. Той, Емилиян, нека ги търси, та после аз трябва пък него да търся. Ето сега, като потърсим, ако не я намерим веднага, връщаме се при първоначалното положение? А къде е първоначалното положение? Ако не сме оставили шалчето, не знаем! А така идваме отново при шалчето, ориентираме се отново и пак. Разбра ли сега цялата работа? Просто, ама... умно, нали?

Оставихме шалчето вързано на кочана и тръгнахме да търсим гургулицата. Сума ти време ровихме из тревата — няма я. Казах, че с тая механизация се съмнявам дали царевичката вече въобще я копаят.

— Копаят, копаят — каза бай Тодор. — Те я копаят, обаче поливат и затова избуява толкоз тревата.

Гургулицата я нямаше и ние наистина се объркахме.

— Хайде сега обратно, при ориентира — каза бай Тодор. — Видя колко е необходимо, нали?

— Не го знаех аз тоя номер — викам.

— Е... аз ти казах: човек се учи, докато...

Бяхме изменили разстоянието, на което се предполагаше, че е оня кочан с шалчето. Но не бяхме съвсем сигурни в посоката.

— По-наляво беше — каза бай Тодор.

Зашетахме по-наляво. След пет минути той каза:

— Къде отиваме ние, шалчето беше много по-вдясно!

Отидохме по-вдясно. Гърбът ми скоро се напълни с едрия царевичен цвят. Устните ми се напукаха от жажда, лицето ми засмъдя от острите ръбове на листата. И двамата вече грухтахме.

Към обед, когато другите се излежаваха под тополите и Йордан нещо им тананикаше тихо, ние едва изпъзяхме блока и казахме

едновременно като в театър:
— Някой да има вода?

ЕПИЛОГ ИЛИ ПРОШЕНИЕ

*(формата — стихотворение)
от същата група писатели
подвизоразказватели:
Ако някой някога изрови
не във цъфналата ръж,
а в полето край Лесново
шалче на изтъкнат мъж,
нека дойде в кафенето —
партера на Се Бе Пе-то.
Може и пратка във колет —
„Ангел Кънчев“ — номер пет.*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.